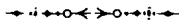

կարմիր հովանոցեակին տակ, գահէն իջած՝
 զպրողական հրահանգներն ալ վարձատ-
 րելու, աչքերը ուղղած դաշտին վրայ,
 զգուհնդով, դէպ ի պատանի մարդկու-
 թիւնը, դէպ ի իր երկրի ապագան ...:

ԽՍԲ.

ԹԻԲԱՏ-ՍՄԲԱՏԻ ՎՐԱՅ

Գետրոս Ա. վերնագրած յօդուածին մէջ, (տես
 Բաժմաճէփ մախորդ թիւը էջ 255) ուր ամուշա-
 դրութեամբ Արեւոյ Ս. Յովհաննէսն ու Արեւոյ իբր
 տարրեր քաղաքներ մշտնական էի, Թիբատ ամօի
 ժամանակի մասիմ տարրեր տեղեկութիւն տուած
 էի քամ իմէ որ կը ծանուցամէ Ալիշամ, որ (Սի-
 սուամ էջ 342) կը գրէ. « Ի թողուլ զայն (զՊոռ-
 կոս) Հայոց ի ղիպրացիս, յամի 1367 Մմբատ ոմմ
 (Tibat գրեալ) խմբէր ի Գետրոսէ թագաւորէ
 ղիպրացոց զտեսլութիւն ղոռիկոսի, վասն շա-
 հու բաժիցիմ որ համարէր ամի ամի երեք կամ
 չորս հազար տուկատ »:

Արդ Ալիշամ յամի 1367 դնելով՝ յորում Գետ-
 րոս Ա. պատերազմ կը մղէր ղոռիկոսի ու թուր-
 քաց դէմ, կը համարի որ թիբատ այս թագաւո-
 րին ատեն ասպարէզ ելած է: Զննք զիտեր թէ
 Ալիշամ ի՞նչ աղբիւրէ ատած է այս տեղեկութիւ-
 ըն. բայց ղոռիկոսի մաքսատամ շահը « ամի ամի
 երեք կամ չորս հազար տուկատ » դնելով կը
 ցուցնէ որ Մաշէրասն եղած է մասի իր աղբիւրը՝
 բայց առաջակէ՛ կըտուէ մը, որ զիմք մոլորցու-
 ցեր է. ուրիշ կերպով ամկրելի էր սիսալի՝ քա-
 մի որ Մաշէրաս, ինչպէս որ Աղեքսանդր Գէղառ
 զայմ բառ առ բառ իր երկիմ մէջ կը կոչէ, (տես
 ղիպրիս, 174-88) շատ յայտնի զայմ կը. Գետրոսի
 ատեն ասպարէզ ելած կը ցուցնէ ու ամոր ամ,
 րողջ պատմութիւնը կ'ընէ, որում ոչ մէկ կէտ
 Ա. Գետրոսի ատեն կ'իյնայ, Նոյմ իսկ թուակա-
 մը զոր կը դնէ Ալիշամ « յամի 1367 Մմբատ
 ոմմ ... » պէտք է սրբագրել 1376, որ թիբատի
 կախովուր րում տարիմ է. Տպագրութեամ կամ
 ամուշադրութեամ սխալ մը, որ առիթ համոզե-
 ծեալ էր ըլլալ այս լուսաբանութեանց:

Հ. Ն. ԱՆԿԵՐԱՅԵԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵՁՈՒԻ ԳԵՂԵՑԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ի՞նչ արժէք ունի մայրենի լեզուն
 սիրելը, երբ մարդս զայն չի ուսումնա-
 սիրեր. այս բաւական չէ. երբ մէկը զայն
 չուսումնասիրեր՝ հետեւաբար քիչ ու գէշ
 կերպով գիտէ զայն՝ գրեթէ ինչպէս օտար
 լեզու մ'ըլլար, կրնայ զանիկա սիրել. և
 հարկ կ'այ ցուցնել թէ ոչ միայն սիրոյ այլ
 մեր շահուն հարկէն ստիպեալ պէտք ենք
 զայն ուսումնասիրել: Մտածէ քիչ մը, ի-
 տալիոյ ո՛ր կողմն ալ ծնած ըլլաս, երբ
 գրիչը ձեռքդ առնուս քու մտածումներդ և
 զգացումներդ գաւառաբարբառով պիտի
 չբացատրես, այլ մաքուր լեզուով. նոյնը
 պիտի ընես նաեւ կենդանի ձայնով: Հա-
 զար անգամ, հազար անգամ գրած և խօ-
 սած ժամանակ իտալական լեզուով պիտի
 բացատրես և ըստ կարելւոյն ազդու կեր-
 պով քու փափաքներդ և կարօտութիւններդ.
 պիտի խօսիս շահերուդ վրայ, ուրիշի
 սիրտն ու կամքը պիտի շարժես, առիթ
 պիտի ունենաս պատմելու, փաստաբանե-
 լու, աղայելու, զքեզ արդարացնելու, քեզ
 պաշտպանելու. և եթէ լեզուն լաւ չգիտ-
 նաս՝ միշտ քեզի համար վիշտ և ամօթ
 պիտի ըլլայ որ ըսելիքդ ուղածիդ պէս չես
 կրնար ըսել, և կ'ուզես գործածել գործիք
 մը որ ձեռքերուդ չի յարմարի և ամե-
 նախորունկ, ամենէն գեղեցիկ զգացումնե-
 ռուդ, մտածութիւններուդ և լաւագոյն պատ-
 ճառաբանութեանցդ մէկ մասը պիտի կոր-
 սուի ուրիշներու համար՝ պակասաւոր,
 կոշտ, մթին և տկար բացատրութեանց
 տեղիք տալով: Յաճախ լսեմ ես թէ շա-
 տեր աշխարհիս մէջ իրենց ճամբայ չեն
 կրնար բանալ, վասն զի գաղափարին
 հաղորդելու ձիրքէն զուրկ են. այս բանն
 ճշմարիտ է ոչ միայն անոնց համար որ ի
 րեն զուրկ են ճարտասանութիւնէ, այլ նաեւ
 այն շատերուն համար որոնք իրենց գա-
 լառաբարբառը խօսած ժամանակ ճարտա-
 սան են, բայց երբ հասարակաց լեզուն